

Sygn. akt I C 427/23

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 lutego 2024 r.

Sąd Rejonowy w Piszczu I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: sędzia Magdalena Łukaszewicz

Protokolant: starszy sekretarz sądowy Anita Topa

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 15 lutego 2024 roku

sprawy z powództwa S. A., (...) z siedzibą w M. V. (...)

przeciwko E. Z.

o zapłatę

o r z e k a:

- oddała powództwo.

UZASADNIENIE

S. A., (...) z siedzibą w M. V. (...) wytoczył powództwo przeciwko E. Z. o zapłatę kwoty 1 937,98 złotych z odsetkami maksymalnymi za opóźnienie liczonymi od kwoty 1 929,01 złotych od dnia 10.01.2021r. do dnia zapłaty. Nadto powód wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, że dochodzona wierzytelność powstała w wyniku zawarcia przez pozwanego z (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. (wierzyciel pierwotny) w dniu 24.01.2020r. umowy pożyczki gotówkowej o numerze (...), na podstawie której pozwany otrzymał określoną w umowie kwotę zobowiązując się jednocześnie do jej zwrotu na warunkach ściśle określonych w umowie. Kwota pożyczki, całkowity koszt pożyczki i łączne zobowiązanie do spłaty, zostały wyraźnie wskazane w umowie. Pożyczkodawca wywiązał się z umowy i przekazał środki finansowe na rzecz pozwanego, natomiast pozwany nie wywiązał się z warunków umowy. Wobec niespłacania kwoty pożyczki zgodnie z postanowieniami umowy, pożyczkodawca wypowiedział umowę ze skutkiem natychmiastowym. Cała niespłacona do tego czasu należność wynikająca z umowy stała się wymagalna w dniu 09.01.2021r. Podstawą roszczenia odsetkowego jest § 8 pkt 11 umowy pożyczki.

Powód wskazał, że zawarł z wierzycielem pierwotnym umowę poręczenia zobowiązania pozwanego wynikającego z ww. umowy pożyczki. Wobec niespłacenia przez pozwanego przedmiotowego zobowiązania, powód wypłacił wierzycielowi pierwotnemu kwotę poręczenia i w konsekwencji nabył przedmiotową wierzytelność uzyskując czynną legitymację procesową w niniejszej sprawie.

Powód wskazał, że na dochodzoną pozewem kwotę składa się:

- 1 929,01 zł – należność główna, tj. pozostała do spłaty kwota pożyczki,
- 8,97 zł – skapitalizowane odsetki umowne.

Pozwany E. Z. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa w całości i o zasądzenie na jego rzecz od powoda kosztów procesu według norm przepisanych. Pozwany przyznał, że zawarł z wierzycielem pierwotnym umowę pożyczki, na podstawie której otrzymał kwotę 2000 złotych. Podkreślił, że wypłacona mu kwota pożyczki miała być zgodnie z umową spłacona w czterech tygodniowych ratach (nie zaś w 130 ratach) i tak też zrobił. Spłacił pożyczkę w czterech tygodniowych ratach, po 500 złotych każda, począwszy od 31.01.2020r. do 21.02.2020r. Trzecią ratę zapłacił z opóźnieniem, dlatego zapłacił na rzecz pożyczkodawcy odsetki w kwocie 174,92 złote.

Pozwany podniósł zarzut niedozwolonych postanowień umownych. Podkreślił, że skorzystał z oferty „pożyczki bezkosztowej”. W żadnym wypadku nie zaciągnąłby takiej pożyczki, gdzie przy otrzymanym kapitale w kwocie 2000 złotych musiałyby zwrócić pożyczkodawcy kwotę 4 139,25 złotych.

Odpis odpowiedzi na pozew wraz z załącznikami doręczono pełnomocnikowi powoda, który nie ustosunkował się do twierdzeń pozwanego.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 24 stycznia 2020 roku pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., a E. Z. zawarta została – za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość – umowa pożyczki gotówkowej o numerze (...) (...) na podstawie której E. Z. przyznana została pożyczka w łącznej wysokości 3 995,89 złotych, w tym kwota:

- 2 000,00 złotych stanowiąca kapitał pożyczki, wypłacona w dniu 24 stycznia 2020 roku na wskazany przez pożyczkobiorcę rachunek bankowy,
- 1 445,89 złotych stanowiąca prowizję za udzielenie pożyczki,
- 550,00 złotych stanowiąca opłatę przygotowawczą.

E. Z. zobowiązał się do spłaty ww. kwoty pożyczki z odsetkami umownymi wnoszącymi łącznie 214,80 złotych. Spłata zobowiązania w łącznej wysokości 4 210,69 złotych miała nastąpić w 130 tygodniowych ratach w kwocie po 50,85 złotych w okresie od 31.01.2020r. do 22.01.2021r. i w kwocie po 20,00 złotych w okresie od 29.01.2021r. do 15.07.2022r.

Zgodnie z umową, pożyczkobiorca uprawniony był do dokonania spłaty pożyczki przed terminem określonym w umowie jako „data zakończenia okresu umowy pożyczki”, bez dodatkowych opłat wcześniejszą spłatę (§ 5 pkt 8 umowy).

W przypadku powstania należności przeterminowanych, E. Z. zobowiązał się do zapłaty na rzecz pożyczkodawcy odsetek maksymalnych za opóźnienie wskazanych w art. 481 § 2¹ k.c. (§ 8 pkt 11 umowy).

Umowa przewidywała również, że pożyczkodawca może rozwiązać umowę ze skutkiem natychmiastowym, w przypadku m.in. braku spłaty rat pożyczki.

(dowód: wniosek o pożyczkę k. 47-50; umowa pożyczki k. 51-55; formularz informacyjny k. 56-60; potwierdzenie przelewu k. 64)

Na poczet spłaty ww. pożyczki E. Z. dokonał wpłat w łącznej wysokości 2 174,92 złote, w tym:

- kwotę 500,00 złotych w dniu 31.01.2020r.,
- kwotę 500,00 złotych w dniu 07.02.2020r.,
- kwotę 500,00 złotych w dniu 17.02.2020r.,

- kwotę 500,00 złotych w dniu 21.02.2020r.,

- kwotę 174,92 złote w dniu 04.12.2020r.

(okoliczności bezsporne, dowód: potwierdzenia przelewów k. 88-92)

W związku z brakiem spłaty kolejnych rat pożyczki, pismem z dnia 9 stycznia 2021 roku (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. rozwiązała umowę pożyczki ze skutkiem natychmiastowym.

(dowód: pismo z 09.01.2021r. k. 65)

W dniu 7 marca 2019 roku pomiędzy (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W., a S. A., (...) z siedzibą w M. V. (...) zawarta została umowa poręczenia w celu zabezpieczenia ryzyka niewypłacalności klientów.

W dniu 28 maja 2021 roku, na podstawie ww. umowy poręczenia, S. A., (...) z siedzibą w M. V. (...) spłaciła nieregulowane zobowiązanie E. Z. wynikające z ww. umowy pożyczki gotówkowej nr (...) - (...) i tym samym nabyła tę wierzytelność.

(dowód: umowa poręczenia z pełnomocnictwem i protokołem posiedzenia zarządu spółki k. 30-43; potwierdzenie wypłaty kwot poręczenia wraz z załącznikiem nr 1 k. 66-68)

Sąd zważył, co następuje:

Zawarta przez pozwanego i poprzednika prawnego powoda umowa pożyczki z dnia 24 stycznia 2020 roku, według obowiązującego w dacie zawarcia tej umowy stanu prawnego jest umową o kredyt konsumencki określona w art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 12 maja 2011 roku (tj. Dz.U. z 2022r., poz. 246) o kredycie konsumenckim. Zgodnie z treścią tego przepisu przez umowę o kredyt konsumencki rozumie się umowę o kredyt w wysokości nie większej niż 255 550,00 zł albo równowartość tej kwoty w walucie innej niż waluta polska, który kredytodawca w zakresie swojej działalności udziela lub daje przyrzeczenie udzielenia konsumentowi. Zgodnie z przepisem art. 3 ust. 2 pkt 1 powołanej ustawy, za umowę o kredyt konsumencki uważa się w szczególności umowę pożyczki. Jak z kolei stanowi przepis art. 720 § 1 k.c., przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy.

Pozwany nie kwestionował, że zawarł z poprzednikiem prawnym powoda przedmiotową umowę. Zakwestionował natomiast wysokość roszczenia. Podniósł zarzut spłaty kapitału pożyczki wraz z odsetkami oraz zarzut niedozwolonych klauzul umownych.

Nie budzi wątpliwości Sądu, że pozwany miał pełną świadomość treści umowy pożyczki, na którą wyraził zgodę i którą zaakceptował. Nie przesądza to jednak o ważności i skuteczności postanowień umowy.

Wobec podniesionych przez pozwanego zarzutów, przedmiotową umowę należało zweryfikować przez pryzmat przepisów o niedozwolonych postanowieniach umownych (art. 385¹ – 385³ k.c.). Nie można przy tym zapominać, że przepisy o niedozwolonych postanowieniach umownych zostały wprowadzone do kodeksu cywilnego w ramach implementacji dyrektywy 93/13/EWG w sprawie nieuczciwych warunków w umowach konsumenckich. Kompetencja sądu do zbadania z urzędu tego, czy klauzula w umowie jest postanowieniem nieuczciwym, stanowi w tej sytuacji zarówno środek do realizacji celu określonego w art. 6 dyrektywy 93/13, to znaczy uniemożliwienia związania konsumenta nieuczciwym postanowieniem, jak i do przyczynienia się do osiągnięcia celu art. 7 tejże dyrektywy, ponieważ przeprowadzenie przez sąd z urzędu takiej oceny może działać jako czynnik odstrasżający oraz przyczynić się do zapobiegania nieuczciwym warunkom w umowach zawieranych pomiędzy konsumentami, a sprzedawcami lub dostawcami (vide m.in. wyrok TS z 21.11.2002r. w sprawie C-473/00; wyrok TS z 27.06.2000r. w sprawie C-240/98).

Zgodnie z treścią art. 385¹ § 1 k.c., postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, z tym zastrzeżeniem, że nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. W myśl art. 385¹ § 1 k.c., jeżeli postanowienie umowy zgodnie z zacytowanym powyżej przepisem nie wiąże konsumenta, strony są związane umową w pozostałym zakresie. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta (§ 3).

Sprzeczne z dobrymi obyczajami są m.in. działania wykorzystujące np. niewiedzę, brak doświadczenia konsumenta, naruszenie równorzędności stron umowy, działania zmierzające do dezinformacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności. Chodzi więc o działanie potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające in minus od przyjętych standardów postępowania (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 27.01.2011r. w sprawie VI ACa 771/10).

Rażące naruszenie interesów konsumenta zachodzi natomiast w sytuacji, w których w rażący sposób została naruszona równowaga interesów stron umowy przez to, że jedna z nich wykorzystwała swoją przewagę formułując konkretne postanowienie umowy. Określenie "rażąco" należy stosować do znacznego odchylenia przyjętego uregulowania od zasady uczciwego wyważenia praw i obowiązków (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 14.09.2011r. w sprawie VI ACa 291/11). Rażące naruszenie interesów konsumenta oznacza nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym (vide m.in. wyrok SA w Warszawie z 14.12.2010r. w sprawie VI ACa 487/10).

W ocenie Sądu, zastosowanie przez poprzednika prawnego powoda w umowie pożyczki wygórowanej prowizji i opłaty przygotowawczej, nieodzwoiercedlającej kosztów faktycznie poniesionych w związku z przygotowaniem umowy pożyczki i świadczonymi usługami, narusza zasadę ekwiwalentności świadczeń, kształtuje obowiązki strony umowy w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco narusza interesy konsumenta, a w konsekwencji stanowi niedozwolone postanowienia umowne.

Nie sposób, zdaniem Sądu, uznać, by właściwym dla natury umowy pożyczki było pobieranie wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty przygotowawczej w kwocie nieznacznie niższej od udzielonej pożyczki. W rozpoznawanej sprawie, łączna wysokość prowizji (1 445,89 zł) i opłaty przygotowawczej (550 zł) stanowi blisko tyle, ile pozwany otrzymał na rachunek bankowy w związku z zawarciem umowy pożyczki. Wysokość tych opłat świadczy o zastosowaniu nadmiernego elementu obciążenia pożyczkobiorcy, prowadzącego do zachwiania równowagi stron stosunku zobowiązaniowego. Stopień zachwiania tej równowagi pozostaje w sprzeczności z zasadą swobody umów, która ograniczana jest nie tylko przez ustawę, ale także przez właściwość (naturę) stosunku oraz zasady współzycia społecznego. Wynagrodzenie prowizyjne i opłata przygotowawcza stanowią wyłącznie dodatkowe źródło zysku przedsiębiorcy, które należy weryfikować w kontekście obejścia przepisów prawa o maksymalnych odsetkach umownych.

Tego rodzaju celowe działanie ma na celu osiągnięcie maksymalnego zysku na szkodę konsumenta, który ponosi niewspółmierne i nieproporcjonalne koszty uzyskania pożyczki w stosunku do samej kwoty, którą otrzymuje w związku z zawarciem umowy. Nie można oprzeć się wrażeniu, że działalność pożyczkodawcy polega na udzielaniu pożyczek osobom całkowicie nieorientowanym w realiach rynkowych bądź osobom zdeterminowanym pozostającym w trudnej sytuacji życiowej, które godzą się na wszelkie warunki aby uzyskać natychmiastowo środki pieniężne. Obciążanie klientów kosztami prawie przekraczającymi wysokość wypłaconej im kwoty, jest działaniem nieuczciwym, nierzetelnym i sprzecznym z dobrymi obyczajami, które cechować powinien przeciw szeroko rozumiany szacunek dla drugiego człowieka, a nie chęć maksymalnego zysku i zabezpieczenia swoich interesów kosztem konsumenta.

Dobre obyczaje, o których mowa w 385¹ § 1 k.c., to normy obyczajowe, wyznaczające standardy uczciwych zachowań stron w praktyce kontraktowej i akceptowane powszechnie przez większość uczestników obrotu. Biorąc pod uwagę okoliczności niniejszej sprawy, nie budzi wątpliwości Sądu, że postanowienia umowy pożyczki gotówkowej z dnia 24 stycznia 2020 roku, dotyczące wynagrodzenia prowizyjnego i opłaty przygotowawczej, kształtują prawa i obowiązki pozwanego w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, a z tego względu postanowienia te są niedozwolonym postanowieniem umownym w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. W związku z tym postanowienia powyższe nie są dla pozwanego wiążące, a strony związane są umową w pozostałym zakresie (art. 385¹ § 1 i § 2 k.c.).

Strona powodowa nie kwestionowała twierdzeń pozwanego i przedłożonych przez niego dowodów, zgodnie z którymi, na poczet spłaty zobowiązania wynikającego z przedmiotowej umowy pożyczki pozwany dokonał wpłat w łącznej wysokości 2 174,92 złoty, w tym kwotę 2 000 złotych w okresie od 31.01.2020r. do 21.02.2020r. oraz kwotę 174,92 złote w dniu 04.12.2020r.

Mając powyższe na uwadze Sąd uznał, iż pozwany spełnił zobowiązanie wynikające z pozostałych wiążących go postanowień przedmiotowej umowy pożyczki, a mianowicie spłacił kapitał pożyczki i odsetki umowne za okres korzystania z tego kapitału. Tym samym stwierdzić należało, iż w powyższym zakresie doszło do wygaśnięcia przedmiotowej wierzytelności.

W konsekwencji powyższego, Sąd powództwo oddalił.